

E-Ekonomika

Autor referátu: fetamin

Je to ekonomika vedomostí. Spoločným definujúcim aspektom novej ekonomiky je narastajúca dôležitosť znalostí. Čo to ale presne znamená? Musíme uvažovať o dvoch významných typoch vedomostného priemyslu. Prvým z nich sú odvetvia, ktorých hlavným produktom je vedomosť, znalosť ako taká. Druhým sú odvetvia, ktoré riadia a transportujú vedomosti. Prvá skupina zahŕňa odvetvia ako softvér, biotechnológie, hardvér informačných technológií a povolania ako technici, vedci, výskumníci, programátori a návrhári. Ich hlavným výstupom je výskum pretransformovaný do nových produktov a služieb. Druhá skupina je tvorená subjektami, ktoré sa zúčastňujú na procese riadenia, spracovávaní a distribúcie informácií - telekomunikácie, banky, poisťovne, právne a reklamné spoločnosti, medicína a zdravotníctvo a veľká časť vládnych a vzdelávacích štruktúr. V týchto odvetviach je efektívna výmena a správa informácií základným faktorom úspechu. V novembri 1998 sa The Progressive Policy Institute (PPI) stal garantom projektu, ktorý definoval "novú ekonomiku" v podmienkach USA. V júli 1999 tento projekt vyústil do súboru kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov, ktoré spolu definujú index novej ekonomiky (New Economy Index). S využitím rovnakých kategórií a metodológie zrealizovala v roku 1999 Rubin Systems Inc, pridružená spoločnosť META Group, projekt indexu novej globálnej E-ekonomiky. Globálny index E-ekonomiky reprezentuje dôležité porovnanie ekonomickej dynamiky a sily, ako aj technologickej spôsobilosti a potenciálu každej zo 47 hodnotených krajín. Predmetom hodnotenia boli ukazovatele, ktoré možno začleniť do nasledujúcich 5 skupín, ktoré majú podstatný vplyv na rozvoj ekonomík v nasledujúcich rokoch:

Vedomostné Profesie (Knowledge Jobs)

Vedomostné a informačne orientované profesie sú hnacou silou novej ekonomiky. Tieto pracovné miesta úzko súvisia s technikou a informačnými technológiami, so zväčšujúcou sa potrebou kvalifikovaného staršieho manažmentu. Okrem toho neustále sa zvyšujúce požiadavky si vyžadujú vyššiu úroveň školení a výcviku.

Kľúčovými ukazovateľmi v tejto skupine sú:

- dostupnosť kvalifikovaných technikov a inžinierov v rozhodujúcich oblastiach
- dostupnosť kvalifikovaných pracovníkov v oblasti informačných technológií
- dostupnosť kompetentného staršieho manažmentu
- sieť verejných a súkromných inštitúcií pre vyššie vzdelávanie osôb vo veku 17 až 34 rokov

Zatiaľ čo stará ekonomika bola národne orientovaná, nová ekonomika má globálny charakter. Podľa odhadov v roku 2000 bude trh v hodnote viac ako 21 bil. USD celkovej svetovej produkcie otvorený globálnej konkurencii, v porovnaní s 4 biliónmi USD v roku 1995. Tento nárast je spôsobený globálnymi finančnými trhmi, redukciami ekonomických a obchodných bariér a - pravdepodobne v najväčšej miere - technologickou zmenou, ktorá umožňuje jednoduchšie nájsť spoločnosti a predávať produkty a služby takmer kdekoľvek. Táto skupina ukazovateľov je charakterizovaná:

- exportom tovarov
- exportom komerčných služieb
- priamymi investičnými tokmi do zahraničia
- priamymi investíciami v cenných papieroch v zahraničí
- stupňom protekcionizmu, t.j. mierou, ktorou národný protekcionizmus zamedzuje importu zahraničných produktov a služieb.

Ekonomická dynamika

Stará ekonomika bola stelesňovaná veľkými spoločnosťami postavenými pred obmedzenú konkurenciu v stabilných, nákladovo orientovaných trhoch. Nová ekonomika je celá o ekonomickej dynamike a súťaži - je symbolizovaná rýchlo rastúcimi, podnikavými spoločnosťami s vlastnými charakteristickými znakmi. Schopnosť spoločností inovovať a prísť na trh rýchlejšie sa stáva veľmi dôležitým určujúcim činiteľom konkurenčnej výhody. Významnými ukazovateľmi v tejto skupine sú:

- celková produktivita - HDP na zamestnanú osobu
- motivácia pracovníkov - identifikácia zamestnancov s cieľmi spoločnosti
- manažment procesov - dôraz na manažment procesov (napr. kvalita, včasnosť uvedenia na trh) v krajine
- podnikanie - zmysel manažmentu spoločností pre podnikanie, inovačnú iniciatívu
- finančné zdravie spoločností
- rizikový kapitál - dostupnosť rizikového kapitálu pre rozvoj podnikania.

Transformácia na digitálnu ekonomiku

V starej ekonomike prakticky všetky ekonomické transakcie vyžadovali presun fyzických tovarov a papierových záznamov, a často vzájomnú interakciu "z očí do očí". V novo vznikajúcej digitálnej ekonomike bude podstatná

časť obchodných ako aj vládnych transakcií riadená a vedená cez digitálne elektronické prostriedky. Dôležitými ukazovateľmi u tejto skupiny sú:

- počet pripojení na internet
- stupeň rozvoja elektronického obchodu a legislatívnej podpory
- investície do telekomunikácií
- počítače v používaní (podiel na celosvetovo používaných počítačoch)
- výkon počítačov (podiel na celosvetovo inštalovanom výkone v MIPS - millions of instructions per seconds).

Technologická inovačná kapacita

V starej ekonomike ekonomický rast mal pôvod v náraste v oblasti dodávok kapitálu, pracovných síl alebo prírodných zdrojov. Rast v novej ekonomike pramení vo zvyšovaní miery znalostí a inovácií a v ich všeobecnom osvojení. Kľúčovými ukazovateľmi z tohto pohľadu sú:

- priemerný ročný počet patentov priznaných rezidentom danej krajiny
- celkové výdavky na výskum a vývoj
- celoštátny počet personálu a zamestnancov v oblasti výskumu a vývoja

Záver

Zo sumarizácie výsledkov za rok 1999 vyplýva, že vedúcou krajinou z pohľadu nového e-ekonomického indexu sú USA, čo nie je žiadnym prekvapením vzhľadom na dlhotrvajúcu vitalitu americkej ekonomiky v posledných niekoľko rokoch. Príčiny tohto rastu majú pôvod v sile finančného trhu a v náraste nového sektoru americkej ekonomiky: informačných technológií a telekomunikácií. Tento konkrétny sektor je rozhodujúcim faktorom pre úspech v digitálnej ére, v prostredí novej elektronickej ekonomiky.

Nová ekonomika je ekonomika založená na znalostiach a nápadoch, v ktorej kľúcom k vytváraniu nových pracovných miest a vyššej životnej úrovni sú inovačné, priekopnícke myšlienky a technológie vložené do služieb a vyrábaných produktov. Je to ekonomika, kde riziko, nepredvídateľnosť, neistota a sústavná zmena sú skôr pravidlom ako výnimkou.

Nová ekonomika nastoluje potrebu nových prístupov vo verejnej politike. Zákony, pravidlá a inštitúcie starej industriálnej éry musia byť prestavané tak, aby zohľadňovali fakt, že staré poriadky ustupujú viac rozptýlenej ekonomike tvarovanej informačnými technológiami a novými komunikačnými sietami, ako napríklad Internet. Súčasná ekonomika je oveľa zložitejšia, dynamickejšia, viac závislejšia na inováciách ako kedykoľvek predtým a sily, ktoré určujú jej charakter, transformujú všetko - od spôsobu ako vzdelávame naše deti a organizujeme naše pracovné miesta až po cesty, ktorými zlepšujeme našu prosperitu, bránime naše národné záujmy a ozdravujeme životné prostredie.

Na margo výroku Charlesa Darvina, („Nie najsilnejšie druhy prežijú, ani najinteligentnejšie, ale tie, ktoré sú najviac prístupné zmenám.“) treba snáď len dodať: Pre zachovanie schopnosti konkurencie v budúcom ekonomickom prostredí nie je dôležitá terajšia sila ani inteligencia, ale prístupnosť krajiny a jej lídrov (nielen) technologickým zmenám.